

Motion till riksdagen 2009/10:A233

**av Finn Bengtsson och Bengt-Anders Johansson
(m)**

Ungdomsarbetslösheten och arbetsrätten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn syftande till en förbättrad arbetsmarknad för unga.

Motivering

När Allians för Sverige vid valet 2006 fick väljarnas förtroende att regera Sverige övertogs då under brinnande högkonjunktur ett för svenska mått enormt utanförskap på omkring 1,5 miljoner människor. Detta var människor som av olika anledningar inte kunde eller hade möjlighet att få ett arbete eller arbeta så mycket som de själva ville. Gamla regeringens utsorteringspolitik försatte 140 personer per dag i utanförskap. Under ett år kunde uppemot 5 000 människor som ännu inte fyllt 30 år få beskedet att de aldrig mer skulle behöva arbeta i sitt liv utan få förtidspension. Detta var ett svek mot ung som gammal i det land som vi annars är så stolta över.

Vid maktskiftet 2006 var ungdomsarbetslösheten i Sverige mycket hög och hade under en rad av år växt sig större. Av olika anledningar var trösklarna in på arbetsmarknaden för höga och unga sågs av tidigare regeringen inte som en prioriterad grupp att få i arbete.

Olika siffror från olika undersökningar och statistiska mätningar vittnar om att mellan 20 och 30 procent av ungdomarna mellan 15 och 24 år står utanför arbetsmarknaden. En stor grupp är dock studenter som söker extraarbete, men även borträknat denna grupp är ungdomar utan jobb överrepresenterade bland landets arbetslösa. Stora barnkullar har även gjort att det nu i år har varit allt större avgångsklasser från gymnasiet, vilket spär på ungdomsarbetslösheten ytterligare.

Fel! Okänt namn på

Därtill har den globala finansiella krisen slagit hårt mot arbetsmarknaden och i ett sådant läge drabbas ungdomar som hårdast. Detta beror inte på lägre kompetens eller arbetsovilja utan det beror på att ungdomar är just ungdomar och inte har fått möjligheten att bli fullt etablerade på arbetsmarknaden. En arbetsgivare blir rent naturligt i en kristid mer försiktig med vem hon eller han anställer och om det finns äldre sökande med goda referenser och meriter är försprånget gentemot den knappt 20-åriga gymnasiestudenten enormt – även om 20-åringen har en färsk utbildning och förhoppningsvis har kunnat praktisera eller jobba extra under sina studieår.

Ungdomsarbetslösheten och svårigheterna för unga att etablera sig på arbetsmarknaden är således ett av våra största och allvarligaste samhällsproblem. Dagens regelverk som lever kvar från en tid när de kanske var väl anpassade till den verklighet som då gällde kan inte försvaras i den tid vi nu lever i. Utvecklingen har gått framåt. Då måste regelverk och förutsättningar för alla som vill ta ett arbete utformas så att ingen missgynnas och så att så många hinder som möjligt från att inte ta ett arbete avskaffas.

Ett arbete för någon som är ung betyder självklart en möjlighet till en inkomst att själv förfoga över. Men ännu viktigare är det att en ung människa kan förverkliga sig själv och få chansen att uppnå sina drömmar och ambitioner. Endast några få förlorade år i utanförskap för den som gått ut gymnasiet kan få ödesdigra konsekvenser för den människans liv. Tro och hopp om framtiden kan snabbt krossas om en ung människa kommer ut i världen och möter hinder som försvårar möjligheterna att uppnå de innersta drömmarna om ett självständigt liv. Tar vi inte vara på nästa generations möjligheter att förverkliga sig själv blir konsekvensen en kraftigt ökad risk för livslångt utanförskap och långvarigt bidragsberoende.

Arbetsmarknaden för unga är dock inte helt nattsvart. Tack vare massiva satsningar från regeringen på bland annat halverad arbetsgivaravgift för att anställa unga under 26 år och jobb- och utvecklingsgaranti samt ökat antal utbildningsplatser och införandet av lärlingsplatser har mycket gjorts för att förbättra arbetsmarknaden för unga. En tredjedel av unga arbetslösa får dessutom ett arbete inom fyra veckor. Kvar finns dock ett antal omotiverade hinder för att unga allt snabbare ska kunna få ett jobb och för att deras konkurrenskraft ska förbättras på den hårda arbetsmarknaden.

De arbetsrättsliga reglerna lever som sagt kvar från en tid då de kanske bättre levde upp till den verklighet och de förutsättningar som då rådde i den tid man då levde i. Idag ser arbetsmarknaden annorlunda ut och ungdomar idag är mer rörliga och har andra levnadsmönster än tidigare. Det är inte ovanligt att den unga person som är lycklig och får ett jobb av egen vilja vill testa nya områden och nya arbetsgivare och därmed allt oftare byter arbete. För en ung person är personlig utveckling och ett stimulerande arbete med god social sammanhållning allt viktigare än att den första lönen är hög. Höga ingångslöner skapar således ett hinder för unga människor som är hungriga på ett jobb och vill visa vad de går för eftersom då arbetsgivaren kanske inte vågar anställa någon med mycket liten arbetslivserfarenhet. Lärlingsplatser som närmar ungdomar arbetsmarknaden och lägre ingångslöner till förmån för en bättre och snabbare lönekarriär är således ett bättre och mer rättvist

Fel! Okänt namn på

synsätt som gynnar alla duktiga ungdomar som vill förverkliga sina drömmar om ett jobb.

Regeringens hittills gjorda satsningar till trots kvarstår således flera hinder som idag missgynnar unga på arbetsmarknaden. Arbetsrätten har grundläggande problem och behöver därför reformeras för att bättre tillgodose dagens unga och egentligen alla på arbetsmarknaden. Inte minst kan en reformering av arbetsrätten gynna småföretagare som idag har en alltför stor regelbörda och hårda krav från alla håll att bära ansvar för såväl den egna situationen som företagets, de anställda och relationerna till olika former av intressenter.

Att det behövs en reformering av arbetsrätten som gynnar ungdomar på arbetsmarknaden stöds av det faktum att tusentals unga idag pendlar över från Sverige till Danmark där ungdomsarbetslösheten är lägre. Även i Nederländerna, Österrike, Cypern och Tjeckien finns goda exempel på en bättre fungerande arbetsmarknad för unga.

Vi står bakom den svenska modell som innebär att marknadens parter ska förfoga över arbetsmarknadens spelregler. Detta är bra och fungerar väl i mångt och mycket. Dock är det vår uppgift som lagstiftare att se till att inte kontraproduktiva åtgärder eller för hård reglering försvårar möjligheterna att förbättra arbetsmarknaden. Det viktigaste är att se till helheten: Vi måste ha lönsamma företag som kan och vill anställa och vi måste se till att så många som möjligt kan ta ett jobb.

Jobbskatteavdraget, lägre arbetsgivaravgifter, lägre bolagsskatt och många andra åtgärder har gynnat detta, men faktum är att arbetsrättsliga regler och starka fackförbund förhindrar för många unga idag att få ett jobb på villkor som annars vore gynnsamma både för företagen som ska betala ut lönen och för den anställda som vill ha ett arbete men många gånger inte kan få det med dagens regler. Fackförbundens särställning i lagstiftningen bygger tyvärr på att skydda de som är inne på arbetsmarknaden på bekostnad av dem som står utanför och detta slår hårt mot såväl unga som äldre som inte vill något annat än få ett arbete.

Att se över möjligheterna till att reformera lagen om anställningsskydd och medbestämmandelagen skulle således öppna för en bättre fungerande och mer flexibel arbetsmarknad. Att detta fungerar har vi sett i många länder, inte minst i Danmark. Det går fortare att få ett jobb, och färre unga i Danmark än i Sverige oroar sig för sin framtid på arbetsmarknaden.

Att satsa på dagens unga och förbättra arbetsmarknaden är att investera i allas vår framtid. Gårdagens orättvisa utsorteringspolitik är historia och av den ska vi lära oss att inte bygga upp nya hinder för människor att få ett jobb utan att slipa ner och ta bort trösklar och fartgupp för unga människor som annars får en guppig och kuperad väg in i arbetslivet.

Stockholm den 30 september 2009

Finn Bengtsson (m)

Bengt-Anders Johansson (m)